

Debatt

debatt@dn.no

Innenriksminister Theresa May mener at Storbritannia bør trekke seg fra Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen. Her er May mandag, under en minneseremoni for det drepte parlamentsmedlemmet Jo Cox. Foto: Niklas Hallén/AFP/NTB Scanpix

Det er ikke bare medlemskapet i EU som er omstridt i Storbritannia. Det har også vært en opphetet debatt om Den europeiske menneskerettighetsdomstolen begrenser den nasjonale handlefriheten for mye

Brexit truer menneskerettsvern

Brexit kan sette EUs fremtid i fare, men vil også sette det europeiske menneskerettighetsvernet på spill.

Torsdag 23. juni har Storbritannia folkeavstemning om å forlate EU. Utfallet vil uansett få ringvirkninger utenfor Storbritannia og EU, både for Den europeiske menneskerettighetskonvensjon og menneskerettighetsdomstolen (EMK og EMD) og for Norge. Hvorfor?

Det er ikke bare medlemskapet i EU som er omstridt i Storbritannia. Det har også vært en opphetet debatt om Den europeiske menneskerettighetsdomstolen begrenser den nasjonale handlefriheten for mye, for en befolkning som mener den har et rettssystem som gir en god beskyttelse av borgerne.

Striden har særlig gjeldt adgangen til å utvise terrorismemistenkte, og om parlaments beslutning om å frata fanger stemmerett. Statsminister Cameron har uttalt at tanken på å gi fanger stemmerett gjorde ham «fysisk syk».

Mange blander sammen medlemskapet i EU og i Den europeiske menneskerettighetskonvensjon, selv om folkeavstemningen bare gjelder EU. Og politikerne har

**Innlegg
Andreas Føllesdal,
Matthew Saul og
Geir Ulfstein**

blandet disse sammen, kanskje bevisst.

Innenriksminister Theresa May, en ledende konservativ som ønsker å forbli i EU, hadde nylig et tankevekkende utspill. Uansett utfallet av folkeavstemningen ønsker hun at Storbritannia trekker seg ut fra menneskerettighetskonvensjonen. Hennes forslag kan bidra til å samle det konservative partiet etter avstemningen om en felles fiende - at begge sider kan være enige i at Storbritannia uansett må fristilles fra menneskerettighetsdomstolen.

Hvis Storbritannia forblir i EU, virker forslaget urimelig. For det første er det ikke mye nasjonalt handlingsrom å vinne, siden EUs domstol håndhever EUs menneskerettighetscharter i gjennomføringen av EU-lovgivning.

Og kanskje blir EU selv underordnet menneskerettighetsdomstolen, slik Lisboa-traktaten ønsker. Dessuten har det vært et krav at alle nye EU-medlemmer må akseptere domstolen, og det er vanskelig å tenke seg at eksisterende medlemmer skal få melde seg ut.

Hvis Storbritannia ikke kan trekke seg ut fra konvensjonen, kan resultatet bli enda større britisk innsats for grunnleggende reformer av domstolen. Dette kan være innenrikspolitisk nødvendig for å sikre roen i det konservative partiet. Men domstolen trenger neppe flere store reformer etter de mange endringene i det siste. Domstolen har kuttet drastisk i køen av saker, og konvensjonen skal traktatfeste domstolens praksis med å gi statene en vid skjønnsmargin ved den nasjonale gjennomføringen av menneskerettighetene.

Dersom Storbritannia krever enda større armslag fra dom-

Andreas Føllesdal, Matthew Saul og Geir Ulfstein, alle ved PluriCourts, Universitetet i Oslo

stolen, vil dette først og fremst gå ut over befolkningene i mange andre europeiske stater som sårt trenger domstolens beskyttelse mot overgrep, slik som Russland. Domstolens bidrag til menneskerettighetsvernet i Europa har vært en av Norges hovedgrunner til å støtte konvensjonen og domstolen, og en slik britisk strategi skulle tilsi en økt innsats fra norsk side for å bevare domstolen slik den er.

En annen mulighet som diskuteres, er om Storbritannia skal vedta en egen «Bill of Rights», istedenfor den eksisterende «Human Rights Act». Forskjellen vil formelt være at den nye loven ikke henviser til menneskerettighetskonvensjonen.

Men om dette vil innebære særlig forskjell i britiske domstolers praksis, er uklart. Det er grunn til å anta at disse domstolene vil skjele til domstolens

tolkninger, også ved en ny britisk lovgivning.

Hvis Brexit-kampanjen vinner, og Storbritannia i stedet forlater EU, må landet gå inn i en mengde nye forhandlinger: Det kan - og må - avklare sitt selvstendige forhold til EU og til Norge og andre Efta-land. Og kanskje nærer Brexit opp under frigjøringsbevegelsen i Skottland igjen. En Brexit vil nok også føre til at de konservative også ønsker å trekke seg fra menneskerettighetskonvensjonen og menneskerettighetsdomstolen.

Det har vært advart om at Brexit kan sette EUs fremtid i fare. Men det ville også sette det europeiske menneskerettighetsvernet på spill, særlig i de statene der det nasjonale menneskerettsvernet står svakt. Flere av dem henviser allerede til Storbritannias skepsis til konvensjonen for å forsvare sine langt mer alvorlige menneskerettighetsbrudd. Dessverre vil Storbritannia da ha så mye annet å tenke på, at landet lett overser sitt medansvar for andre europeeres menneskerettigheter.

Andreas Føllesdal, Matthew Saul og Geir Ulfstein, PluriCourts, Universitetet i Oslo